

Redegørelse afgivet af udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen) den 9. oktober 2025

Redegørelse

om

Arktisk redegørelse

(Skriftlig redegørelse)

1. INDLEDNING

Formålet med redegørelsen er at orientere Folketinget om Kongeriget Danmarks konkrete indsatser i Arktis med særligt fokus på de vigtigste begivenheder og resultater i forhold til det internationale arktiske samarbejde i det forangne år. Redegørelsen fungerede indtil 2021 som afrapportering på Kongerigets Arktiske Strategi 2011-2020.

Aktiviteter, der relaterer sig til forholdet mellem Danmark og henholdsvis Grønland og Færøerne, behandles i regeringens årlige redegørelse om rigsfællesskabet (R15/2025). Der er samtidig taget højde for, at regeringens redegørelse om det nordiske samarbejde (R2/2024) også behandler emner, der har relation til samarbejdet i Arktis. Det tilstræbes løbende at minimere overlap mellem redegørelserne.

1.1 Den generelle udvikling i Arktis

Ruslands fuldskala invasion af Ukraine den 24. februar 2022 umuliggjorde det tidligere velfungerende internationale samarbejde om Arktis. Umiddelbart efter invasionen satte de syv ligesindede arktiske stater (alle Arktisk Råds medlemsstater bortset fra Rusland) samarbejdet i Arktisk Råd på pause. I 2024 blev der under norsk formandskab opnået enighed om at genoptage virtuelle møder i de seks tekniske arbejdsgrupper under Arktisk Råd for at sikre Rådets relevans og levedygtighed på længere sigt. Samarbejdet i Arktisk Råd er fortsat langt fra det normale, idet der ikke er samarbejde på politisk niveau eller fysiske møder i arbejdsgrupperne.

De sikkerhedspolitiske spændinger mellem Rusland, Kina og USA har også bredt sig til Arktis. Rusland prioriterer regionen højt og vil demonstrere styrke gennem en aggressiv og truende adfærd, som vil medføre større risiko for eskalation end før set i Arktis. Rusland vil også forsøge at fortsætte sin militære opbygning i regionen. Krigen i Ukraine lægger dog beslag på så store ressourcer, at Rusland får svært ved at fastholde den ambition. Samtidig udfordrer

Finland og Sveriges medlemskab af NATO og øget vestlig tilstedeværelse i Arktis og Nordatlanten Ruslands militærstrategiske overlegenhed i regionen.

Klimaforandringerne i Arktis og den deraf følgende øgede tilgængelighed øger det geopolitiske fokus på regionen, selv om de øgede sikkerhedspolitiske spændinger har deres oprindelse udenfor den arktiske region. Til trods for, at udviklingen synes at gå i en anden retning, er udgangspunktet for Kongerigets Arktis-politik fortsat en målsætning om lavspænding og samarbejde inden for gældende internationale spilleregler.

Som led i Ruslands kontrol med farvandet i Arktis overvåger Rusland også dele af Nordatlanten, særligt farvandet mellem Grønland, Island og Storbritannien, det såkaldte GIUK-gab. Rusland kortlægger og overvåger områderne til brug for militær planlægning bl.a. for at kunne gennemføre sabotageaktioner mod undersøiske kabler og undervandsinfrastruktur i optakten til og under en væbnet konflikt mod NATO. I tilfælde af en sådan konflikt vil landets militære ambition være at forsinke og forstyrre forsyningslinjer mellem USA og Europa ved hjælp af ubåde, der skal sejle gennem GIUK-gabet. I lyset af den stigende sikkerhedspolitiske betydning af Arktis har de arktiske allierede og NATO øget sin opmærksomhed på regionen.

Kongeriget forholder sig løbende sammen med vores allierede til den nye dynamik og sikkerheden i regionen. Danmark har i regi af forsvarsforliget 2024-2033 i samarbejde med Grønland og Færøerne investeret yderligere i sikkerhed og forsvar i Arktis for at forbedre overvågningen og suverænitetshåndhævelsen i Arktis og Nordatlanten samt understøtte NATO's opgaveløsning i regionen.

På trods af vanskelige rammebetingelser er der stadig et stærkt behov for internationalt samarbejde om Arktis. Temperaturen i Arktis er steget godt tre gange hurtigere end det globale gennemsnit. Stigningerne er særdeles mærkbare for økosystemer og biodiversitet, og påvirker i stigende grad

arktiske samfund og oprindelige folk med deraf følgende store krav til tilpasningsevne. Gennem de senere år er forhold som smeltning af permafrost og naturbrande blevet mere hyppige fænomener. Klimaforandringer øger tilgængeligheden i Arktis, hvilket ligeledes udløser et behov for internationalt samarbejde.

2. INTERNATIONALT SAMARBEJDE OM ARKTIS

2.1 Arktisk Råd

Kongeriget Danmark overtog den 12. maj 2025 formandskabet for Arktisk Råd fra Norge for en toårig periode. Overdragelsen fandt sted på et virtuelt møde på embedsmandsniveau (Senior Arctic Officials - SAOs). Der blev på mødet vedtaget en fælles erklæring fra alle de otte arktiske stater og repræsentanter for de seks organisationer for oprindelige folk i Arktis, hvor støtten til Arktisk Råd, som det primære forum for arktisk samarbejde, bekræftes. Naalakkersuisoq for udenrigsanliggender og forskning Vivian Motzfeldt og den norske udenrigsminister Espen Barth Eide markerede overdragelsen på en efterfølgende presseevent i Tromsø.

Kongerigets formandskabsprogram, som er udarbejdet i et tæt samarbejde mellem Grønland, Færøerne og Danmark, blev præsenteret i Nuuk den 11. april ligeledes ved Naalakkersuisoq Vivian Motzfeldt. Samtidig præsenteredes Kenneth Høegh som Kongerigets arktiske ambassadør og SAO Chair i forbindelse med formandskabet. Færøerne varetager rollen som Deputy SAO Chair, mens Danmark varetager rollen som Kongerigets nationale SAO. Udførelsen af Kongerigets formandskab koordineres tæt mellem de tre rigsdelle. Formandskabets fem tematiske prioriteter for formandskabet er: oprindelige folk og samfund i Arktis; bæredygtig økonomisk udvikling og energiomstilling; havet; klimaforandringer i Arktis og biodiversitet. Det er en overordnet ambition at være et inkluderende formandskab og bringe Arktisk Råds arbejde tæt på de oprindelige folk og øvrige indbyggere i regionen.

Den russiske fuldskala invasion af Ukraine har i høj grad udfordret samarbejdet i Arktisk Råd. I maj 2023 blev formandskabet for Arktisk Råd overdraget fra Rusland til Norge. Under det norske formandskab er der løbende taget stilling til mulighederne for at udvide samarbejdet med henblik på at sikre organisationens levedygtighed. I februar 2024 blev der opnået enighed om at genoptage virtuelle møder i de seks tekniske arbejdsgrupper. Kongeriget vil løbende vurdere samarbejdsmodaliteterne i Arktisk Råd, idet det bemærkes, at beslutninger om eventuelle ændringer træffes ved konsensus.

Arktisk Råd har siden sin oprettelse i 1996 udfyldt en vigtig rolle som det primære forum for det internationale samarbejde i Arktis. Dette gælder ikke mindst for befolkningen i Arktis, herunder de oprindelige folks organisationer, som bl.a. er involveret i Arktisk Råds projektsamarbejde om emner af betydning for indbyggerne i Arktis. Hertil kommer det anerkendte arbejde med at kortlægge klimaforandringer og deres påvirkning af Arktis (benyttes bl.a. i rapporter fra

Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC)) og implementering af den regionale handlingsplan vedr. marint affald, herunder plastik såvel som arbejdet for at dokumentere ophobning af tungmetaller i de arktiske havpattedyr og økosystemer og arbejdet for at forbyde forurening af visse tungmetaller. Militær sikkerhed er undtaget fra Arktisk Råds mandat.

2.2 Forebyggelse af ureguleret fiskeri i Det Arktiske Ocean

Sammen med Canada, EU, Island, Japan, Kina, Norge, Rusland, Sydkorea og USA har Kongeriget Danmark, for så vidt angår Grønland og Færøerne, indgået en internationalt bindende aftale, som skal sikre, at der ikke fiskes i det internationale højsøområde i Det Arktiske Ocean, før der er tilstrækkeligt videnskabeligt grundlag for en bæredygtig forvaltning af fiskeri i dette område. Aftalen blev indgået i oktober 2018 og trådte i kraft den 25. juni 2021. Som led i aftalens implementering har parterne etableret et videnskabeligt samarbejde, herunder programmet Joint Program of Scientific Research and Monitoring (JPSRM). Dette program skal levere videnskabelig rådgivning til aftaleparterne, bl.a. med deltagelse af oprindelige folk og med inddragelse af oprindelige folks viden og lokal viden. Som minimum skal der hvert andet år afholdes et møde i COP (Conference of the Parties), men i implementeringsfasen er disse møder dog hyppigere. Sydkorea var vært ved COP1-COP3 i perioden 2022-24. I juni 2025 var Norge vært for COP4. Herudover mødes aftaleparterne løbende i den videnskabelige gruppe SCG (Scientific Coordination Group) og andre arbejdsgrupper.

2.3 EU

Europa-Kommissionen og EU's Fælles Udenrigstjeneste offentliggjorde den 13. oktober 2021 en fælles meddelelse om prioriteterne for EU's fremtidige Arktis-politik. Politikken spiller bl.a. sammen med implementeringen af EU's Green Deal og opfyldelsen af EU's forordning om kritiske råstoffer. Som led i sidstnævnte underskrev EU og Grønland i november 2023 et aftalememorandum om et strategisk partnerskab om værdikæder for bæredygtige råstoffer. Kommissionen vedtog den 4. juni 2025 den første liste over 13 strategiske projekter vedrørende kritiske råstoffer uden for EU, heriblandt et projekt i Grønland.

I lyset af den geopolitiske situation har EU øget opmærksomhed på Arktis.

2.4 Arktisk samarbejde i nordisk regi

Nordisk Ministerråds arktiske samarbejdsprogram "Et resiliert Arktis" for 2025-2027 har fokus på social resiliens, økonomisk resiliens og klima- og miljøresiliens. I 2025 omfattede det arktiske samarbejdsprogram en (lukket) pulje for strategiske prioriteringer på 2,2 mio. kr., hvoraf restmidler blev overført til den åbne pulje, som dermed var på i alt 8,8 mio. kr. Der blev under den åbne pulje ydet støtte til 21 projekter inden for en bred vifte af områder såsom fødevaresikkerhed, klima og biodiversitet.

Grønlands Universitet Ilisimatusarfik varetager, i samarbejde med Nordens Institut i Grønland (NAPA), opgaven som forvaltningsorgan for den åbne ansøgningsrunde under det arktiske samarbejdsprogram.

3. SPECIFIKKE INDSATSOMRÅDER

3.1 Forsvarets opgaveløsning i Arktis

Den sikkerhedspolitiske situation har skærpet behovet for styrket samarbejde om sikkerheden i Arktis. I tæt samarbejde med Grønland og Færøerne styrker regeringen i disse år Forsvarets opgaveløsning i Arktis.

3.1.1 Forsvarets øgede tilstedeværelse i Arktis

Forsvarskommandoen har hen over sommeren 2025 styrket Forsvarets øvelsesaktivitet gennem midlertidig indsættelse af en række kapaciteter i Arktis. Indsættelsen har haft til formål at demonstrere Forsvarets engagement og forpligtelse i Grønland. Samtidig har indsættelsen øget kommandoernes forståelse af operationsmiljøet i Grønland og samarbejdsmuligheder på tværs af Forsvaret.

Den kommunikative indsats har været en integreret del af den operative planlægning og gennemførelse. Forsvaret har i koordination med relevante aktører, herunder Naalakkersuisut, kommunikeret om indsatsen på engelsk, grønlandsk og dansk på Forsvarets medieplatforme. Som del af kommunikationsindsatsen har også været afholdt åbent hus-arrangementer i flere byer i Grønland samt et borgermøde i Nuuk.

Den øgede tilstedeværelse over sommeren har også styrket uddannelsesindholdet på Arktisk Basisuddannelse, hvor eleverne har fået indsigt i de forskellige kapaciteter, der blev indsat, og deltaget i en række aktiviteter i forbindelse med den styrkede øvelsesaktivitet.

3.1.2 Investeringer i Arktis og Nordatlanten

Danmark, Færøerne og Grønland står ved et historisk forsvars- og sikkerhedspolitisk vendepunkt. Derfor indgik regeringen og partierne bag forsvarsforliget i januar 2025 *delaftale 1 under forsvarsforliget 2024-2033 vedrørende Arktis og Nordatlanten*. Aftalen blev udformet i tæt samarbejde med Færøernes landsstyre og Grønlands Naalakkersuisut.

Med delaftale 1 var der enighed om at foretage substantielle investeringer i at styrke forsvaret af og sikkerheden i Arktis og Nordatlanten. Igennem kapaciteter, der bl.a. styrker afskrækkelse, tilstedeværelse og overvågning skal fred og stabilitet i regionen opretholdes. Tilsvarende lagde aftalen vægt på, at en yderligere styrkelse i Arktis og Nordatlanten skal ske i tæt samarbejde mellem Kongeriget og øvrige arktiske allierede.

Der blev med delaftalen afsat 14,6 mia. kr. til nye initiativer, der bl.a. omfatter anskaffelse af langtrækkende droner, nye arktiske skibe og øget optag på Arktisk Basisuddannelse. Implementeringen vil ske i tæt samarbejde med Færøerne og Grønland, ligesom at det forsat er en prioritet, at investeringerne kommer de færøske og grønlandske samfund til gavn.

I løbet af 2025 skal der indgås en delaftale 2 om Arktis og Nordatlanten med en yderligere styrkelse af forsvaret og sikkerheden i Arktis og Nordatlanten. Den samlede, markante investering skal bl.a. bidrage til opfyldelse af NATO's styrkemål. Aftalen vil blive udformet i tæt samarbejde med Færøernes landsstyre og Grønlands Naalakkersuisut.

Parallelt med initiativer under forsvarsforliget pågår en fortsat implementering af initiativer under Arktis-kapacitetspakke fra 2021. Blandt disse er Arktisk Basisuddannelse, der i maj 2025 havde opstart af sit andet hold. Tilsvarende pågår etableringen af en luftvarslingsradar på Færøerne, der sker i rammen af projektet med etablering af to lignede radarer i Danmark og i tæt samarbejde med Færøerne, hvor kontraktforhandlinger og materielanskaffelser fortsat pågår.

Forsvarsministeriet prioriterede i 2024, at helikopterberedskabet i Grønland, der opereres af Air Greenland, udstyres med en sensorpakke bestående af infrarød sensor og Night Vision Goggles (NVG natkikkert), der skal sikre redningsberedskabets mulighed for eftersøgning og redning i mørke og i vejr med lav sigtbarhed. Der blev i marts 2025 indgået kontrakt med Air Greenland om sensorpakken.

For at koordinere og fremme det grønlandsk-danske samarbejde om oprydning efter tidligere amerikansk militær tilstedeværelse i Grønland, blev der i 2018 nedsat en styregruppe. Styregruppen har ved udgangen af 2023 foretaget en evaluering af den konkrete udmøntning af den politiske aftale, som i 2024 har afstedkommet en anbefaling fra de politiske aftalepartier om at fortsætte arbejdet.

3.1.3 Internationalt samarbejde

Kongerigets samarbejde med arktiske allierede er væsentligt for Forsvarets opgaveløsning i Arktis og Nordatlanten. I lyset af det skærpede trusselsbillede og opdaterede styrkemål fra NATO med relevans for Arktis ses der også en stigende efterspørgsel på øvelsesaktivitet i området. I løbet af det forgange år har der været afholdt en række øvelsesaktiviteter, herunder i rammen af NATO, ligesom der fra Kongerigets side har været særlig fokus på at styrke NATO's rolle for sikkerheden i Arktis i tæt dialog med de arktiske allierede.

Forsvarsministeriets myndigheder samarbejder med myndigheder fra de øvrige arktiske stater i regi af Arktisk Råd og Arctic Coast Guard Forum (ACGF), hvor Kongeriget Danmark har formandskabet for sidstnævnte i perioden 2025-2027. I forbindelse med Kongerigets varetagelse af formandskabet for Arktisk Råd 2025-2027 stiller Forsvarskommandoen en medformand til en uformel arbejdsgruppe under Arktisk Råd, der skal udarbejde et mandat for en ny arbejdsgruppe om bekæmpelse af naturbrande i Arktis. Endvidere mødes Forsvarschefen en gang årligt med sine kolleger fra de arktiske NATO-lande i det såkaldte Arctic Chief of Defence (ACHOD).

Arktisk Kommando mødes halvårligt i det militære forum Arctic Security Forces Roundtable (ASFR), der har til hensigt at udveksle erfaringer og analyser om det operative miljø i Arktis. Inspireret af ASFR blev det forsvarsministerielle

forum Arctic Security Policy Roundtable (ASPR), hvor de syv arktiske allierede mødes på embedsmandsniveau, i maj 2025 formaliseret. Landene mødes halvårligt for at drøfte den strategiske og operative retning for samarbejdet om forsvar og sikkerhed i Arktis og Nordatlanten. Grønland og Færøerne deltager som en del af Kongeriget i ASPR.

3.2 Klima

FN's klimapanel, IPCC, fremhæver i sin seneste hovedrapport, at med stigende opvarmning øges risikoen for, at arter uddør, og biodiversiteten i arktiske økosystemer trues, især for arter, der lever på og nær havisen. Afsmeltningen fra Grønlands indlandsis vil fortsætte, selv hvis den fremadrettede opvarmning begrænses i overensstemmelse med Parisaftalen. Det indebærer en risiko for, at Grønlands indlandsis på lang sigt forsvinder uigenkaldeligt. Afsmeltningen – og dermed bidraget til global havniveaustigning – intensiveres i takt med øget global opvarmning.

På forskningsreserven og finansloven blev der igen i 2025 afsat bevilling til Nationalt Center for Klimaforskning (NCKF) på Danmarks Meteorologisk Institut (DMI). NCKF's arbejde inkluderer bl.a. forskningsprojekter om arktisk klimamonitorering ved hjælp af satellitdata, fremskrivninger af klimaets udvikling og variabilitet i de kommende årtier, samt hvordan opvarmningen vil påvirke havstrømme, den arktiske havis og iskapper. Vidensopbygningen understøttes af DMI's lange meteorologiske dataserier, som indsamles via DMI's observationsnetværk i Grønland. DMI's meteorologiske observationsdata, klimadata samt prognosedata fra vejr- og havmodeller for Grønland er frisat til understøttelse af grøn omstilling, innovation og vækst i Grønland.

Desuden benyttes satellitinformation til at evaluere og forbedre klimamodeller, ikke mindst i Arktis.

På forskningsreserven blev der i 2024 afsat bevilling til Program for Monitoring of the Greenland Ice Sheet (PROMICE) og Greenland Climate Network (GC-Net) forankret ved De Nationale Geologiske Undersøgelser for Grønland og Danmark (GEUS) i samarbejde med ASIAQ Greenland Survey. PROMICE overvåger afsmeltningen langs randen af Grønlands indlandsis ved hjælp af målestationer på isen og satellitobservationer. GC-Net er et netværk af målestationer på den indre del af indlandsisen, som blev etableret for ca. 30 år siden som led i NASA/National Science Foundation's (NSF) klimaforskningsprogram. I samspil mellem GC-Net og PROMICE er det muligt at opstille en samlet massebalance for Grønlands indlandsis. Den seneste undersøgelse viser, at indlandsisen, alene ved det nuværende niveau af koncentration af drivhusgasser, er så langt ude af balance, at det vil forårsage mindst 27 cm stigning i det globale havniveau, uanset om der udledes mere eller mindre i fremtiden.

3.2.1 Klimasamarbejdet i Arktisk Råd

I Arktisk Råd er samarbejdet om monitorering og vurdering af klimaændringerne samlet i arbejdsgruppen Arctic Monitoring Assessment Program (AMAP) med indspil og samarbejde med bl.a. arbejdsgruppen Conservation of Arctic Flora

and Fauna (CAFF). Danske og grønlandske forskningsresultater bidrager væsentligt til de videnskabeligt baserede samarbejder i regi af Arktisk Råd. Arktisk Råds ekspertgruppe om metan- og sodreducerende tiltag fremmer synergier mellem klima og miljø, og følger op på målopfyldelse af det fælles, frivillige mål om sodreduktioner i Arktis.

3.2.2 Samarbejdet under FN's klimakonvention og Parisaftalen

Færøerne og Danmark underskrev d. 29. august 2025 en samarbejdsaftale om de internationale klimaforhandlinger under FN's klimakonvention og Parisaftalen. Ligeledes er et rammepapir, som uddybning på den opdaterede samarbejdsaftale mellem Grønland og Danmark på samme område fra 2024, under udarbejdelse.

3.3 Miljø- og klimastøtte til Arktis (den tidligere DAN-CEA-ordning)

Puljerne Miljøstøtten og Klimastøtten, der administreres af hhv. Miljøstyrelsen og DMI, finansierer en væsentlig del af Kongerigets langsigtede miljø-, natur- og klimaovervågningsindsatser i Arktis og har særligt fokus på forholdene i og omkring Grønland og er et bærende element i Kongerigets arktiske miljø-, natur- og klimaarbejde.

Miljøstøtten til Arktis understøtter dels internationalt miljø- og naturarbejde med arktisk relevans, herunder Kongerigets formandskab for Arktisk Råd (2025-2027), Kongerigets bidrag til Arktisk Råds arbejdsgruppe AMAP om ændringer og påvirkninger af økosystemerne, herunder global forurening af svært nedbrydelige organiske miljøgifte (persistent organic pollutants (POP'er)), tungmetaller, plast, mikroplast, radioaktivitet, sod m.m., Kongerigets indsats under arbejdsgruppen CAFF, herunder Circumpolar Biodiversity Monitoring Programme (CBMP), samt indsats i arbejdsgruppen Protection of the Arctic Marine Environment (PAME). For 2025 er der afsat 33,9 mio. kr., på finansloven, hvoraf puljestørrelsen, der endnu ikke er uddelt, er på 26,5 mio. kr.

DMI har med finansloven for 2025 fået ansvar for udmøntning af puljen Klimastøtte til Arktis. I forbindelse med, at forankringen af Klimastøtte-puljen til Arktis er blevet rykket fra Energistyrelsen (ENS) til DMI, er 2025 blevet et transitionsår, hvor eksisterende længevarende monitoringsprogrammer vil fortsætte, mens de fremtidige rammer for ordningen fastlægges.

3.4 Miljø og natur

Beskyttelsen af den arktiske natur skal ses i sammenhæng med den traditionelle udnyttelse af naturressourcer i Arktis, herunder fiskeriressourcer og havpattedyr. Det er centralt for Grønland og Færøerne, som har kompetencen for deres respektive natur- og miljøforvaltning under hensyn til de forpligtelser, der følger af internationale aftaler, som er bindende for Kongeriget.

3.4.1 Miljøsamarbejdet i Arktisk Råd

Gennem arbejdet i AMAP har Kongeriget bidraget med viden om global forurening som POP'er, tungmetaller, plast og mikroplast, radioaktivitet og sod. De mangeårige tidsserier og data bidrager til at styrke globale og regionale kemikalierereguleringer som Minamata-konventionen om udfasning af menneskeskabt kviksølv og til Stockholm-konventionen om udfasning af POP-forbindelser. Det er tale om viden, som bl.a. bidrager til forståelse af stoffernes effekter på marine økosystemer og sundhedspåvirkning af især gravide og børn. Nye overvågningsdata er i 2025 under indsamling og skal bidrage til at forstå, hvor effektive konventionerne er.

AMAP-arbejdet i Arktisk Råd har fokuseret på indsamling af data i Kongeriget samt publicering af videnskabelige artikler. Dette arbejde er fulgt op af flere videnskabelige rapporter og politiske anbefalinger om effekter af plastikforurening og radioaktivitet. I samarbejde med Canada og Sverige publicerer Kongeriget i 2025 en række videnskabelige artikler om lokale kilder i Arktis versus forurening fra globale kilder, som danner basis for en samlet AMAP-rapport inklusiv politiske anbefalinger.

Kongeriget har i det seneste år bidraget aktivt til Arktisk Råds ekspertgruppe om metan- og sodreducerende tiltag. Ekspertgruppen udgav en statusrapport med tilhørende opfordringer til reducerende tiltag, men nåede ikke enighed om støtte til rapporten eller en opdatering af det fælles, frivillige mål for reduktioner af sod.

I FN's Søfartsorganisation (IMO) arbejder Danmark og Grønland for at reducere skibsfartens påvirkning på havmiljøets tilstand og luftforurening, f.eks. sod, svovl og NO_x, i Arktis, under hensyntagen til økonomiske konsekvenser for det grønlandske samfund og erhvervsinteresser. Færøerne har associeret medlemskab i IMO og deltager i eget navn.

Kongerigets arktiske monitoringsprogram for plast og mikroplast samt monitoringsguidelines understøtter PAME's regionale handlingsplan om marint affald og bidrager til regionale og internationale aftaler, herunder de igangværende forhandlinger om en ny FN-aftale om plast.

Samarbejdet om regulering og beskyttelse af havmiljøet er centreret i PAME. Under Kongerigets formandskab for Arktisk Råd er der særligt fokus på projekter der understøtter formandskabsprogrammet. Herunder flere nye projekter i ekspertgrupperne Marint Affald og Marine beskyttede områder, hvor Kongeriget er co-leads. Kongeriget er ligeledes i gang med at planlægge søsættelse af flere kapsler (særligt designet flaske) ud for Vestgrønlands kyst som led i PAME's projekt 'Plastic in a bottle'. Det forventes, at den internationale Havkonference, der afholdes på Færøerne i 2026, vil understøtte de mange projekter og tiltag, som Kongeriget ønsker at fremme under formandskabsperioden. Flere af fokusområderne inkluderer samarbejde med CAFF.

3.4.2 Biodiversitetssamarbejdet i Arktisk Råd

Biodiversitetssamarbejdet i Arktisk Råd er samlet i arbejdsgruppen CAFF, hvor Kongeriget varetog formandska-

bet i 2023-2025. Formandskabet blev finansieret og ledet af Grønland. Under formandskabet i CAFF blev særligt tre områder prioriteret: 1) havet som tværgående tema i samarbejde med PAME, bl.a. med fokus på de nye globale mål under Biodiversitetskonventionen samt fornævnte samarbejdsprojekter, 2) vidensopbygning, herunder sikring af inddragelse af oprindelige folks viden samt viden om status og tendenser for den arktiske natur, og 3) inddragelse af oprindelige folk og unge.

Arbejdet i CAFF bidrager bl.a. med input til Kongerigets arbejde i globale fora for naturbeskyttelse.

Et centralt resultat af CAFF-formandskabet er færdiggørelsen af en ny 10-årig handlingsplan "Actions for Arctic Biodiversity 2025–2035". Den nye handlingsplans struktur er i store træk tilpasset Biodiversitetskonventionens *Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework* og anerkender samtidig Arktis' unikke kontekst. Handlingsplanen er udviklet i tæt samarbejde mellem arktiske stater, oprindelige folks organisationer samt eksperter og vil blive yderligere udviklet løbende over de kommende 10 år.

Kongeriget leder fortsat CAFFs CBMP i samarbejde med USA. Der er udarbejdet detaljerede planer for kommende statusrapporter om den arktiske natur og biodiversitet. Der er desuden afholdt internationale projektmøder samt to regionale workshops, herunder en om biodiversitet på land arrangeret af grønlandske og danske forskere med deltagelse af ICC Grønland. Grønlandske og danske forskere har desuden præsenteret CBMP-arbejdet ved en række internationale konferencer.

Kongeriget har i 2025 fortsat medlederskabet på to projekter relateret til samarbejdet mellem CAFF og PAME. Det ene projekt omhandler invasive arter og vil belyse, hvilke marine invasive arter der er registreret i de arktiske lande, samt udarbejde en risikovurdering for videre spredning via skibe med ballastvand og på skrog, herunder også i forbindelse med fremtidige klimaændringer. Det andet projekt omhandler marine beskyttede områder og andre effektive arealbaserede beskyttelsesforanstaltninger (OECM'er). For begge projekter leverede PAME og CAFF rapporter til Arktisk Råds møde i maj 2025.

Kongeriget har ligeledes bidraget til et fælles projekt med Arktisk Råds arbejdsgruppe AMAP. Projektet omhandler klimaændringers effekter på biodiversitet, og hvordan disse effekter eventuelt kan påvirke klimaet negativt tilbage. Dette er første skridt hen mod en større forståelse af, hvordan klimaforandringer påvirker økosystemsprocesser, og hvordan det kan få betydning for fremtidig forvaltning.

CAFF-formandskabet bidrog til at fremme Kongerigets prioriteter, herunder biodiversitetsbeskyttelse, bæredygtig udnyttelse af naturens levende ressourcer, økosystemovervågning samt ikke mindst at styrke inddragelse af og samarbejde med oprindelige folks organisationer.

3.4.3 Beskyttelse af miljø og havmiljø

I regi af Biodiversitetskonventionen arbejder Kongeriget for at fremme, integrere og sikre oprindelige folks rettighe-

der, og at dette skal ske i overensstemmelse med oprindelige folks frivillige, informerede og forudgående samtykke i tråd med UNDRIP (FN's Erklæring om Oprindelige Folks Retigheder).

Kongeriget er part i havkonventionen OSPAR (Convention for the Protection of the Marine Environment of the North-East Atlantic). OSPAR har nedsat en arbejdsgruppe (Arctic Outcomes Working Group (AOWG)) til at varetage OSPAR's arbejde med beskyttelsesindsatsen af den arktiske del af OSPAR-området. Her deltager repræsentanter fra Grønland og Danmark. OSPAR har i juni 2025 besluttet at etablere en 5-årig projektfond, der har til formål at sikre oprindelige folks organisationers deltagelse i OSPAR.

Kongeriget har deltaget aktivt i FN's arbejde med en juridisk bindende tillægsaftale til FN's havretskonvention om beskyttelse og bæredygtig udnyttelse af marin biodiversitet uden for national jurisdiktion (Biodiversity Beyond National Jurisdiction (BBNJ-aftalen)). Tillægsaftalen blev vedtaget i FN den 19. juni 2023, og Danmark har ratificeret aftalen den 9. juni 2025 med territorielt forbehold for Grønland og Færøerne.

Grønland har vedtaget en bekendtgørelse om luftforurening fra skibe og krav til skibes brændstof, der træder i kraft henholdsvis den 1. maj 2025, den 1. juli 2025 og den 1. juli 2029. Danmark har implementeret forbuddet fra FN's søfartsorganisation mod brugen af tung olie som skibsbrændstof.

3.5 Kontinentalsokkelprojektet

Kongeriget har i perioden 2009-2014 indleveret dokumentation (delsubmissioner) til FN's Kommission for Kontinentalsoklens grænser (CLCS) om en udvidelse af kontinentalsoklen i fem områder. De fem områder fordeler sig med tre ved Grønland og to ved Færøerne, herunder området med Nordpolen. De behandles enkeltvis af CLCS, der efter endt behandling afgiver anbefalinger. Hvis der efter CLCS' anbefalinger stadig eksisterer overlappende krav til nabolande, vil den endelige afgrænsning være genstand for politiske forhandlinger mellem disse lande. Kongeriget lægger – helt i tråd med Ilulissat-erklæringen – stor vægt på dialog og direkte forhandlinger mellem relevante stater både i forhold til tekniske geofaglige spørgsmål samt i forhold til spørgsmål vedr. afgrænsning af overlappende sokkelkrav.

CLCS har givet en anbefaling vedr. delsubmissionen nord for Færøerne. Kongerigets kontinentalsokkel overlappede i dette område med kontinentalsokler fra henholdsvis Norge og Island. Efter forhandlinger undertegnede parterne i Stockholm den 30. oktober 2019 delingsaftaler vedrørende området. Folketinget gav sit samtykke efter grundlovens § 19 den 25. maj 2021, og aftalerne med hhv. Norge og Island er trådt i kraft.

CLCS har desuden nedsat den arbejdsgruppe, der skal behandle sokkelkravet syd for Grønland. En delegation under ledelse af Naalakkersuisut og med deltagelse af Udenrigsministeriet og GEUS mødtes første gang med arbejdsgruppen den 31. juli 2025. Der er etableret et interministerielt sekretariat ("Greenland Shelf Secretariat") med Udenrigs-

nisteriet som sekretariatsleder. Sekretariatet vil betjene delegationslederen og udgøre den faste ramme for håndtering af det forberedende arbejde og koordinering samt varetage dialogen med CLCS og evt. kontakter til andre lande. Den samlede dialogfase med CLCS vedrørende delsubmissionerne ved Grønland forventes at vare minimum 10 år.

3.6 Grænsedragning mellem Grønland og Canada

Daværende udenrigsminister Jeppe Kofod, daværende formand for Naalakkersuisut Múte B. Egede og den canadiske udenrigsminister Mélanie Joly undertegnede den 14. juni 2022 en aftale, der indebærer, at Tartupaluk (Hans Ø) deles. Aftalen moderniserer desuden den gældende grænse-traktat fra 1973 og etablerer den maritime grænse i Lincoln-havet indenfor 200 sømil. Herudover fastsættes kontinentalsokkelgrænsen udover 200 sømil i Labradorhavet.

Aftalen træder i kraft, når parterne skriftligt har informeret hinanden om, at alle indenlandske procedurer er blevet gennemført, herunder nødvendige parlamentariske procedurer. Aftalen blev enstemmigt godkendt af Inatsisartut den 31. maj 2023 og færdigbehandlet i det canadiske parlament i juni 2023. For Danmarks vedkommende gav Folketinget samtykke efter grundlovens § 19, stk. 1, den 19. december 2023. Den endelige ratifikation afventer en fælles forståelse om implementering af landegrænsen samt efterfølgende evt. ændringer af grænserelaterede reguleringer.

3.7 Søfart og sejladsikkerhed

3.7.1 Polarkoden og sejlads i isfyldt farvand

FN's Søfartsorganisations (IMO) Polarkode har til hensigt at styrke sikkerheden ved sejlads i arktiske farvande og stiller særlige krav til skibes udstyr og konstruktion samt træning af besætning med henblik på at imødegå de særlige risici forbundet med sejlads i isfyldte farvande. Polarkoden indeholder desuden regler for miljøbeskyttelse af den sårbare natur i Arktis.

Søfartsstyrelsen har arbejdet for at udvide dele af Polarkoden til at omfatte fartøjer såsom fiskeskibe, mindre lastskibe (bruttotonnage under 500) og lystfartøjer, der ikke anvendes kommercielt. IMO vedtog endeligt udvidelsen af Polarkoden på et komitémøde i maj 2023, således at ændringerne træder i kraft den 1. januar 2026. Målet med udvidelsen er at højne sikkerheden til søs i arktiske egne ved at få en bredere anvendelse af dele af Polarkoden.

Derudover har Søfartsstyrelsen særligt fokus på overholdelse af Polarkoden gennem forebyggende tilsyn særligt rettet imod krydstogtskibe både inden besejling af grønlandske farvande og ved syn foretaget i Grønland. Indsatsen skal bidrage til at forbedre sikkerheden i forbindelse med den øgede sejlads med krydstogtskibe i de isfyldte farvande omkring Grønland.

Til brug for arbejdet i IMO fastlægger Danmark løbende positioner i dialog med både Grønland og Færøerne. Færøerne har associeret medlemskab i IMO og deltager i eget navn.

DMI driver døgnet rundt en vejrtjeneste i Grønland, der varsler for farligt vejr og udarbejder vejrudsigter og farvandsudsigter for Grønland og det omliggende hav. I henhold til Chicago Konventionen betjener DMI's vejrtjeneste i Grønland den civile lufttrafik med varsler og udsigter. DMI varsler for orkan, storm og isslag til grønlandske myndigheder og borgere. Vejrudsigter, vejrinformation og varsler leveres også på grønlandsk. I henhold til SOLAS-Konventionen ("International Convention for the Safety of Life at Sea") betjenes skibsfarten i de grønlandske farvande af DMI's is- og vejrtjeneste. Både den daglige produktion og udvikling af nye typer isinformationer sker i særlig tæt samarbejde med istjenester i USA, Canada og Norge samt Copernicus Marine Services (en del af EU's Earth Observation Programme.). DMI betjener også Arktisk Kommando med meteorologisk data og rådgivning, herunder informationer om is-situationen for det arktiske område.

DMI har haft et samarbejde med Færøerne om at producere almene vejrudsigter og varsler for Færøerne, siden man hjemtog det meteorologiske område i 2009. Siden oprettelsen af et færøsk meteorologisk institut i 2021 (FMO) har Færøerne overtaget gradvist flere opgaver relateret til den meteorologiske betjening af det færøske samfund, og pr. 1. juli 2025 har FMO selv varetaget alt produktion af almene vejrudsigter og varsler. DMI bidrager med infrastruktur og adgang til data samt afrapportering til FN-organet WMO. Der arbejdes på, at FMO selv skal varetage de resterende opgaver i samarbejdet.

3.8 Søkort og havbundskortlægning

Geodatastyrelsen (GST) repræsenterer Kongeriget i Den Internationale Hydrografiske Organisation (IHO) og dennes arktiske regionale kommission (ARHC), hvis formål er at sikre koordinering mellem de arktiske hydrografiske kontorer med henblik på at skabe ensartethed inden for søkort og søopmåling som forudsætning for søfart og sejladsikkerhed.

I IHO, herunder i ARHC, er der primært fokus på implementering af den nye globale standard for marine data (S-100), der træder i kraft fra 2026 i henhold til IMO-resolutionen MSC. 530(160). ARHC's samarbejde med Arktisk Råds arbejdsgruppe PAME er officielt fornyet gennem en MoU i januar 2025, og samarbejdet er indskrevet i PAME's arbejdsplan 2025-27. GST koordinerer dette samarbejde sammen med Kongerigets delegation til PAME for at understøtte Arktisk Råd og PAME med troværdige marine data og levere indblik i søkort og sikker sejlads i Arktis.

3.9 Kortlægning samt digital infrastruktur for arktiske geografiske data

Klimadatastyrelsen (KDS) samarbejder med de øvrige arktiske lande i regi af Arctic SDI om digital infrastruktur for geografiske data. Fokus er at anvende autoritative data bedst muligt og sikre hensigtsmæssig genanvendelse af arktiske data, der bl.a. er opbygget i Arktisk Råds arbejdsgrupper. Formelle møder i Arctic SDI har siden marts 2022

været i bero. Aktiviteterne flugter retningslinjerne for samarbejdet i Arktisk Råd.

KDS har ansvaret for driften af Grønlands GNSS (Global Navigation Satellit System), GNET. GNET er den geodætiske infrastruktur i Grønland, som sikrer referencerammer til pålidelige geodata, bl.a. til brug for en effektiv klimaovervågning af indlandsisens masse og suverænitethåndhævelse. I 2025 har Klimadatastyrelsen overtaget det fulde ansvar for satellitkommunikationen med stationerne, hvorved samarbejdet med den amerikanske National Science Foundation har ændret karakter.

3.10 Mineralske råstoffer

Udvinning af mineralske råstoffer udgør et kommercielt potentiale for Grønland, hvortil viden og data er et essentielt værktøj for mine- og mineralindustrien. GEUS forestår i samarbejde med Naalakkersuisut geologisk kortlægning og geo-databaser af Grønland, som bistår efterforskningsselskaber med forskningsbaseret viden om geologien i Arktis og dertil knyttede mineralressourcer. Klimadatastyrelsen står for at levere det opdaterede topografiske grundlag for de geologiske kort.

3.11 Forskning

Forskning udgør en væsentlig del af fundamentet for arktisk samarbejde og skaber grundlaget for vigtige politiske beslutninger om bæredygtig udvikling og miljø i Arktis. Forskningsområdet i Grønland er et overtaget sagsområde og er således et grønlandsk anliggende.

De otte arktiske stater samt Grønland og Færøerne underskrev i 2017 en juridisk bindende aftale om styrket forskningssamarbejde i og om Arktis. Aftalen understøtter samarbejde og friere bevægelighed for forskere, forskningsudstyr m.m. på tværs af den arktiske region. Da aftalen omfatter Rusland, har samarbejdet været sat på pause siden marts 2022.

I 2022 udkom Grønlands nationale forskningsstrategi 2022-2030 ("Forskning – Vejen til fremdrift") med fokus på bl.a. bæredygtig samfundsudvikling og større orientering mod grønlandske interesser i international forskning. Færøerne offentliggjorde i foråret 2024 en opdateret udgave af policy-dokumentet "The Faroe Islands in the Arctic", som bl.a. omhandler betydningen af forskning og videnskab for Arktis.

3.11.1 Arctic Hub og ISAAFFIK

Arctic Hub finansieres af både Danmark (ca. 3,4 mio. kr. pr. år) og Grønland (ca. 0,8 mio. kr. pr. år) via de årlige finanslove. Hubben er en koordinerende platform i Grønland for grønlandske, danske og internationale forskere samt arktiske interessenter.

Koordinering af forskning og forskningslogistik i Arktis faciliteres gennem den brugerdrevne portal ISAAFFIK.org ('Gateway to the Arctic') for forskere, institutioner og agenturer, nationalt og internationalt. Siden 2023 har styregruppen udvidet med repræsentanter fra internationale

institutioner med en betydelig forskningsportefølje i Grønland. Grønlandske og danske institutioner, der driver arktisk forskningsinfrastruktur (GINR, AU, DMI, DTU), indgår i koordineringen på EU-niveau gennem programmet POLARIN (eu-polarin.eu, 2024-2029).

3.11.2 Forum for Arktisk Forskning

Forum for Arktisk Forskning (FAF) har siden 2014 fungeret som et centralt organ for arktisk forskningssamarbejde med deltagelse af repræsentanter fra alle de centrale forskningsinstitutioner i Grønland, Færøerne og Danmark. FAF medvirker til at skabe gode samarbejdsrelationer mellem aktørerne inden for arktisk forskning i Grønland, Færøerne og Danmark.

3.11.3 Den danske, grønlandske og færøske komité for FN's Tiår for havet

FN har dedikeret dette årti 2021-2030 til at have særligt fokus på verdens havområder. Forskning og samarbejde skal bidrage til en bæredygtig samfundsudvikling og understøtte FN's bæredygtighedsmål nr. 14 om at bevare og sikre bæredygtig brug af havet og dets ressourcer. Den danske, grønlandske og færøske komité er etableret under opfordring fra den mellemstatslige oceanografiske kommission (UNESCO-IOC), der med FN-mandat planlægger og koordinerer FN's Tiår internationalt. Kommissionens formandskab varetages af DMI.

3.11.4 UArctic

Arktisk Universitet (UArctic) er et netværk af universiteter og forskningsinstitutioner m.fl. i den arktiske region, der blev finansieret med 5,9 mio. kr. på finansloven for 2025. Med bevillingen finansieres netværks- og forskningsprojekter, der drives af grønlandske, færøske og danske institutioner, og der ydes north2north-mobilitetsmidler til studerende og ansatte. Administrationen af UArctic er i gang med at blive overflyttet fra UArctics internationale sekretariat til Ilisimatusarfik (Grønlands Universitet).

3.11.5 Kongeriget Danmarks Partnerskab for Rum i Arktis

Uddannelses- og Forskningsministeriet har taget initiativ til, at der som led i etableringen af en række nationale rum-

partnerskaber også etableres et Partnerskab for Rum i Arktis. Ved partnerskabets oprettelse i december 2020 bestod partnerskabet af 26 partnere fordelt på grønlandske, færøske og danske partnere. Partnerskabet koordineres fremadrettet af DTU Space og DMI.

3.11.6 Nyt forskningsskib

Der er på finansloven afsat i alt 189,4 mio. kr. i perioden 2021-2023 (2024-pris og lønreguleret) og yderligere 65 mio. kr. (2024-pris og lønreguleret) med aftalen om fordeling af forskningsreserven mv. for 2024 til delfinansiering af et nyt multidisciplinært ocean- og arktisgående forskningsskib DANA V. De samlede udgifter forventes at være 477,3 mio. kr. A. P. Møller Fonden og Orient's Fond har tilsammen doneret 98 mio. kr. til skibet. Efter et gennemført EU-udbud har DTU i starten af 2025 tildelt værftskontrakt for byggeriet af det nye havforskningsskib til det spanske værft Construcciones Navales P. Freire, S. A. Byggeriet afsluttes forventeligt i efteråret 2027.

3.11.7 Styrket arktisk forskning

Med aftalen om fordeling af forskningsreserve mv. i 2025 blev der afsat 46,5 mio. kr. til styrkelse af arktisk forskning via et arktisk forskningsprogram. Midlerne udmøntes af Danmarks Frie Forskningsfond under overskriften 'Arktisk forskning – Klimaforandringer og bæredygtige arktiske samfund'.

Forskningsprogrammet om marin forskning i Nordatlanten (2020-2028) udmøntes af Færøernes Forskningsråd. Programmet finansieres med i alt 66 mio. kr., heraf blev det senest forlænget med 8 mio. kr. pr. år i årene 2026-2028 via midler fra Nordatlantpuljen.

3.11.8 Forskning om udenrigs-, forsvars- og sikkerhedspolitik

Der er afsat 24 mio. kr. i årene 2023-2028 til forskningsprojekter gennemført af grønlandske, færøske og danske forskningsinstitutioner med henblik på at styrke samarbejdet om udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik. Midlerne udmøntes af Færøernes Forskningsråd og er finansieret af Nordatlantpuljen.